

Geschiedenis

Doolhoven en labyrinten bestaan al duizenden jaren. In Spanje zijn resten gevonden van een labyrint uit 2000 voor Christus. Op keramiek uit Syrië staan motieven van doolhoven: 3000 jaar oud!

Het bekendste labyrint uit de Griekse oudheid is dat van koning Minos op Kreta.

(Wil je meer lezen over de held Theseus die probeert de Minotaurus te verslaan die zich in het midden van het labyrint ophoudt? Lees: *Het verhaal vertelt...*)

Doolhof, labyrint, wat is eigenlijk het verschil?

Als je wilt, mag je de twee woorden gewoon door elkaar gebruiken. Toch is er een belangrijk verschil. Wat denk je?

In een kun je verdwalen. In een ... moet je steeds kiezen: ga ik links of ga ik rechts? In een ... laat je je leiden, het pad is al voor je bepaald. In een ... loop je tussen heggertjes of muurtjes zodat je niet kunt zien waar je bent. In een ... zijn afscheidingen niet nodig, want verdwalen is er niet bij.*

Dit is een labyrint

In het jaar 1200 kreeg de vloer van de kathedraal in Chartres een nieuwe tegelvoet in de vorm van een labyrint.

De kathedraal van Chartres

Doolhof of labyrint?

Bekende labyrinten in Nederland:

- Sint Lambertuskerk in Veghel
- Het Labyrint van Mallum in Eibergen
- Wilgenlabyrint naar indiaans ontwerp in IJsselstein
- Graslabyrint bij Huize Steenwijk in Vught
- Labyrint van de Heilige Jacobus de Meerdere in Den Haag. Op het voorplein staat geschreven: EGO SUM VIA ET VERITAS EN VITA dat betekent: ik ben de weg, de waarheid en het leven. En dat past heel goed bij labyrinten: Terwijl je het

* doolhof, doolhof, labyrint, labyrint, doolhof, labyrint

pad afloopt, kun je eens rustig nadenken over de weg die je zelf in je leven wilt gaan.

Dit is een doolhof

Doolhoven vind je meestal in de tuin van een kasteel of paleis. Een van de beroemdste doolhoven is dat van Hampton Court in Engeland. Je kunt er eindeloos verdwalen tussen de hagen. Het is ook heerlijk verdwalen in het doolhof dat sommige boeren aan het eind van de zomer aanleggen in hun maïsveld.

Op de twee afbeeldingen zie je voorbeelden van een labrynt (Chartres) en een doolhof (Hampton Court). Pak een rood potlood, begin bij de pijl bij het labrynt van Chartres en kijk waar je terechtkomt.

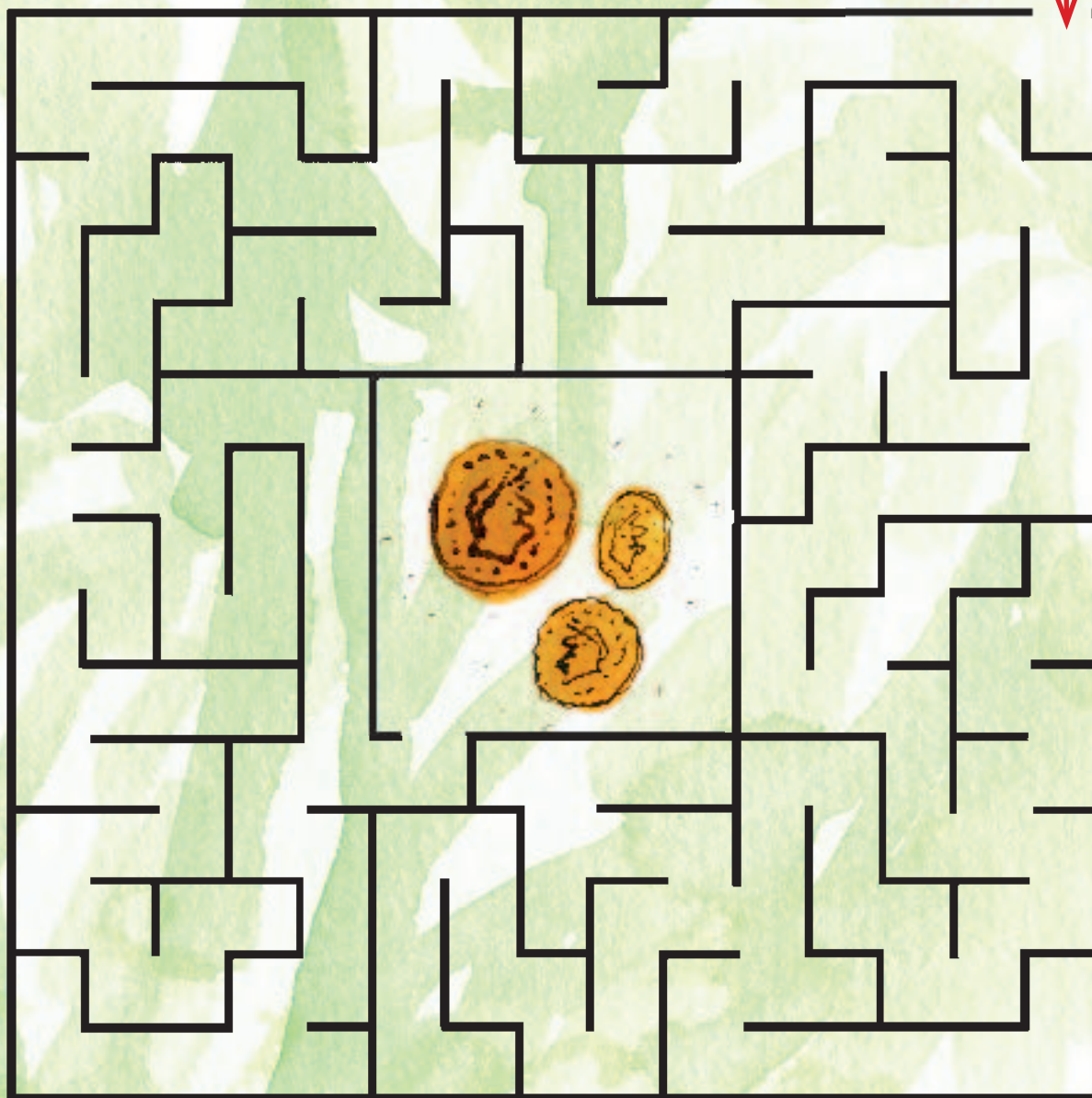
Beroemde doolhoven in Nederland:

- Het Drielandenpunt in Vaals
- De Efteling in Kaatsheuvel
- Het Amsterdamse Bos in Amsterdam
- Victoriadoolhof Eede (Zeeland)
- Kasteel Staverden in Staverden
- Menkemaborg in Uithuizen
- Kasteel de Haar in Haarzuilens

Kijk gauw op de volgende pagina en help de twee Romeinse soldaten met het terugvinden van hun schat!

Doolhof!

Kun jij deze twee niet zo handige Romeinen helpen met het terugvinden van hun geldschat?
Zoek de juiste route!

Het lievelingseten van een Olympisch kampioen

VAN JONGS AF AAN was Fanny in beweging. Daardoor was ze iedereen te snel af: niemand kon haar bijhouden.

Toen Fanny achttien was, mocht ze voor het eerst meedoen met de Olympische Spelen. Ze reisde naar Berlijn. Ze werd er twee keer vijfde. Zonder medailles kwam ze thuis.

Op een dag werd ze verliefd op Jan. Ze maakten plannen om te trouwen. Dat was nieuws en Fanny kwam weer in de krant.

‘Nu gaat u zeker wel stoppen met het lopen van wedstrijden?’ vroeg de journalist. ‘Kunnen getrouwde vrouwen niet hardlopen dan?’ vroeg Fanny.

Toen werd het oorlog.

Fanny en Jan trouwden. Ze kregen een zoon, die ze Jan noemden.

‘En zo is er nu een eind gekomen aan de prachtige loopbaan van Fanny Blankers-Koen,’ schreef de krant.

Maar Fanny zelf dacht daar heel anders over. Ze bleef trainen. Terwijl ze liep of sprong, stond de kinderwagen aan de rand van de baan.

Fanny haalde het ene wereld-record na het andere: hoog-

Recept!

Maak macaroni met Smac en tomatenketchup zoals Fanny ook deed.

Nodig:

- een pak macaroni
- een blikje Smac
- een ui
- tomatenketchup

Kook 500 gram macaroni gaar in de aangegeven tijd. Snipper onder-tussen een ui. Bak de ui goudgeel. Snijd de Smac in dobbelsteentjes. Bak de vleesblokjes samen met de uisnip-pers gaar. Roer de uitgelekte macaroni door de pan. Voeg een flinke scheut tomatenketchup toe.

Fanny Blankers-Koen, de vliegende huisvrouw

springen, verspringen, tweehonderd meter estafette.

Veel eten was er in die tijd niet te

krijgen. Gelukkig leverde de atletiekvereniging elke maand een doos met blikken Ovomaltine bij haar af. Genoeg voor Fanny's twee bekertjes chocolademelk per dag. Fanny had nog een groot geluk. Sommige van haar ooms en tantes woonden op boerderijen. Terwijl sommige mensen bloembollen en suikerbieten gaar kookten of bakten, at Fanny nog altijd bruine bonen met stroop. En appelmoes.

Na vijf jaar oorlog werd de bevrijding gevierd. De Amerikaanse en Canadese

soldaten brachten nieuwe lekkernijen mee zoals macaroni, vlees in blik en tomatenketchup.

Fanny at er borden vol van.

Macaroni koken, uitje snipperen, vlees in blokjes snijden, scheut tomatenketchup erover en smullen maar. Natuurlijk werd ook de appelmoes niet vergeten. En ook de chocolademelk niet. Fanny kreeg een tweede kind... ‘Zou ze nu misschien stoppen?’ vroeg de krant zich af. ‘Of gaat de vliegende huisvrouw gewoon door?’

Ja hoor, Fanny ging door.

In 1948 mocht ze voor de tweede keer meedoen met Olympische Spelen. Nu in Londen. Het werd vier keer goud. Heel Nederland vierde feest. Na Fanny's thuiskomst kreeg ze een rijtour door Amsterdam. Honderdduizend mensen zongen ‘Lang zal ze leven voor haar.’

Uittip:

Breng een bezoek aan het Olympisch Stadion in Amsterdam. Hier vonden in 1928 de Olympische Spelen plaats.

RUDOLF DIESEL, diesel-
motor (1897)

SAMUEL MORSE,
morsecode (1832)

CANDIDO JACUZZI (1901),
BUBBELBAD

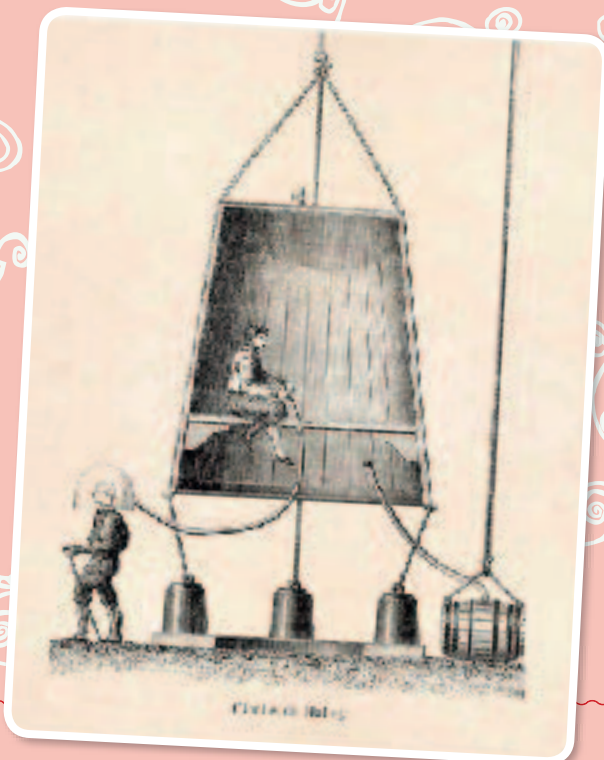
Raar maar waar.. of niet?

Uitvindingen zijn vaak genoemd naar hun uitvinders. Soms is dat bijna niet te geloven, omdat we inmiddels zo gewend zijn aan de naam van een uitvinding. We zouden bijna vergeten dat iemand hem ooit heeft uitgevonden.

Wat denk jij: welke uitvinding hoort bij welke uitvinder? Verbind de uitvinder met zijn of haar uitvinding. En om het extra leuk te maken: vier uitvinders op deze pagina's hebben nooit bestaan! Kun jij vinden wie? de antwoorden staan op pag. 9, linksboven

CHARLES D. BENZINE,
benzinemotor (1880)

HANS WILHELM GEIGER,
Geigerteller (1923)

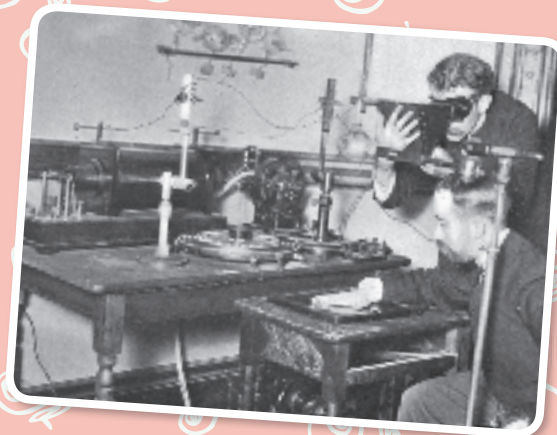

PATRICK HOVER (1912),
HOVERCRAFT

HET GROTE LANG GELEDEN...

Deze uitvinders pasten niet bij hun uitvindingen: Ole Kirk Lego, Patrick Hover, Alexander Hobo, Charles D. Benzine. De andere zes uitvinders waren werkelijk de bedenkers van: de morsecode, de saxofoon, het röntgenapparaat, de diesel-motor, de geïgtertelier en de jacuzzi.

**JAN ADRIAANSZON LEEGHWATER,
duikerklok (1605)**

**ADOLPHE SAX, saxofoon
(1840)**

**WILHELM RÖNTGEN,
röntgenapparaat
(1895)**

**OLE KIRK LEGO,
LEGO (1920)**

**ALEXANDER HOB0, hobo
(1795)**

Twée schilders op een duintop

Zomer 1882...

Hendrik Mesdag staat op een duintop te schilderen. Hij schildert de zee, het strand en het dorp Scheveningen aan de binnenkant van een glazen cilinder.

Mesdag weet precies wat hij doet. De schildering op de cilinder gaat hij later projecteren op een gigantisch doek. Het wordt een panorama.

Het grootste schilderij van Nederland is een schilderij dat niet op een schilderij mag lijken. Hendrik Mesdag heeft dit panorama samen met zijn vrouw Sientje en een aantal vrienden geschilderd. De onderkant van het doek gaat schuil achter zand, een neplandschap. De bovenkant van het doek is onzichtbaar door een luifel.

In de tijd van Mesdag waren er over de hele wereld zo'n driehonderd panorama's te zien. Sommige panorama's reisden rond. Ze werden opgerold en tentoongesteld in musea op andere plekken in de wereld. In het MesdagMuseum hing ooit een panorama van de Egyptische stad Caïro. In 1900 werd op de wereldtentoonstelling in Parijs voor het eerst een filmprojectie getoond die 360 graden omvatte. Vanaf dat moment raakten de geschilderde panorama's in verval.

Gerestaureerde panorama's, zoals dat van Mesdag, zijn nog op twintig plekken in de wereld te bezichtigen.

Niet ver bij Hendrik Mesdag vandaan staat een andere schilder. Hendrik kent die schilder wel. Zijn naam is Vincent van Gogh. Net als Mesdag

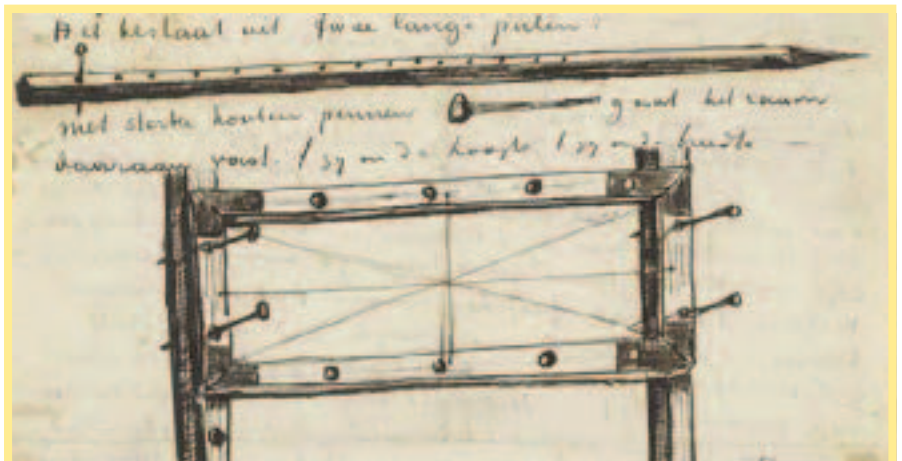

*Mesdag: 'Lukt het een beetje, collega?'
Van Gogh: 'Ja, het gaat wel. Jij bent toch Hendrik Mesdag? Ik ken jouw werk wel. Je maakt allemaal dingen die goed verkopen. De mensen houden van herkenbare dingen.'
Mesdag: 'Wat maak jij voor werk, dan?'
Van Gogh: 'Ik schilder meer vanuit mijn gevoel. Klopt het dat je bezig bent aan een panorama? Dat vind ik maar een raar idee. Eigenlijk probeer je een onzichtbaar schilderij te maken. Je maakt een zeegezicht en hoopt daarna dat de mensen niet kunnen zien dat het een schilderij is. Dat is toch raar?'
'Ik begrijp wel wat je bedoelt,' zegt Mesdag. 'Je vindt je eigen werk kunst. En je vindt mijn werk een kunstje.'*

gebruikt Van Gogh een hulpmiddel bij het schilderen: een perspectiefraam.

Het is niet onmogelijk dat de twee schilders elkaar een keer gesproken hebben. Hoe zou zo'n gesprek zijn verlopen? Misschien zo...

Knutseltip:

Maak van een paar houten latjes, net als Vincent van Gogh, je eigen perspectiefraam

Nodig:

- vier houten latjes (twee van ongeveer 60 cm en twee van 30 cm)
- vier platte hoekijzers
- zestien schroefjes
- een klosje touw
- punaises

Maak met behulp van de vier hoekijzers en de houten latjes een rechthoekig raamwerk.

Gebruik de punaises en het touw om lijntjes te spannen over het raam: horizontaal, verticaal en diagonaal.

Zet je raam ergens buiten, voor een mooi landschap of een interessant gebouw. Pak je schetsboek en ga aan de slag. Blijf stil voor het raam zitten zodat je het goede perspectief op papier kunt overbrengen.

Schilderen is een illusie. Je laat de mensen een schijnwereld zien waarin ze graag willen geloven. Volgens mij is daar niets mis mee.' Van Gogh denkt even na. 'Van mij mag je schilderen wat je wilt. Je wilt geld verdienen, dat is je goed recht. Maar een echte kunstenaar laat zien wat hij doet. Verflodders, kwaststreken, vlekken... ze zijn onmisbaar voor een eerlijk kunstwerk.' Mesdag: 'Ik heb bewondering voor wat je doet. Maar mag ik je wat vragen: verkoopt je werk goed?' Van Gogh: 'Ik zal eerlijk zijn: ik heb in mijn hele leven nog geen enkel schilderij verkocht.'

